Székesfehérvár, 1907. XIV. évfolyam, 124. szám. Csütörtök, október 24.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló" a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „Fejérmegyei Napló" cim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak: I évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Társadalomtudományi kurzus.

Katholikus óvódája annyi van ennek a mi szép hazánknak, mint a füszál. Az elmult évtizedekben, ha egy-egy jólelkü ember, pap vagy világi néhány ezer forintot megtakaritott s azt jótékony, mondjuk: közcélra szánta, ez a közcél száz eset közül legalább hetvenben óvoda volt. A jótékony adakozók az Üdvözitő egy mondását sem jegyezték meg maguknak s érezték át jobban, mint azt, hogy: „engedjétek hozzám jönni a kisdedeket."

Isten ments, hogy én ezt a kedves, emberbaráti cselekedetet kifogásoljam. Szép dolog az a kisdedek óvása. Jó kezekben sokat ér az az óvoda valláserkölcsi szempontból is, nemzetiségi vidéken meg megbecsülhetetlen eszköze a békés magyarositásnak.

Azt azonban lehetetlen eltagadnunk, hogy a jótékonyságunk ezen egyoldalusága folytán minden komikussága mellett is szomoru helyzetbe jutottunk mi katholikusok. Gügyögő kisdedeink katholikus pénzen fenntartott óvodáinkban megismerik Jézust, a mi imádságainkat mondják, a mi énekeinket tanulják.

Elemi iskoláink katholikus jellegét már nem tudjuk megvédelmezni. Középiskolai ifjuságunk legnagyobb része már állami intézeteket kénytelen látogatni; katholikus eredetü egyetemünk hallgatói a Pikler Gyulák előadásait hallgatják s intelligenciánk a tisztességes keresztény sajtó vérszegénysége folytán szinte kénytelen mindennapi szellemi táplálékát az ellenséges lapokból meriteni.

Ennek a szomoru eredménye aztán az az elkeresztényiesenedés, melynek sulya óriási erővel nehezedik ránk s mi nem vagyunk képesek intelligenciánk lelkébe belevinni a kereszténység nagy gondolatait.

Társadalmunk óriási krizis előtt áll; hatalmas eszmék ellenállhatlan erővel törnek előre, kétesértékü elméletek az igazság tógájában állnak a piacra s követelnek meghallgattatást, érvényesülést.

Az ellenfél harcedzett, a szellem, a dialektika félelmes fegyverzetével ellátott csapatokat állit a küzdőtérre és mi tehetetlenek vagyunk. Nincsen seregünk, nincsenek fegyvereink. *Nincsen tudományosan képzett, öntudatos, keresztény intelligenciánk!*

A Pikler-Jászi féle Társadalomtudományi Társaság szabadiskoláját Budapesten az intelligens hallgatóság százai látogatják állandóan s mi sajnálattal látjuk azt a tájékozatlanságot, azt a nemtörődömséget, mely, mint nehéz köd üli meg a mi vezető szerepre hivatott embereink lelkét s mig az ellentábor lépésről-lépésre diadalmasan nyomul előre, mi legfeljebb meghitt, baráti körben panaszkodunk, siránkozunk s tétlenül nézzük, mint romlik a világ.

Ezeken a szomoru állapotokon akar segiteni az az intézmény, melynek cimét e sorok élére irtuk. Fel akarjuk vértezni intelligens embereinket a szociális tudás s az igazság fegyvereivel a jövő küzdelmeire. S ugy látszik, a törekvés sikerrel jár. A szük, baráti körben körözött „Felhivás" aláiróinak száma máris meghaladja a *negyvenet.* Ügyvédek, tanárok, tanitók, hivatalnokok, papok sietnek aláirásukkal jelezni, hogy ők *akarnak tanulni,* akarnak a közjóért tenni, áldozni kész modern férfiak lenni. *Akarnak a jövő harcaiban érvényesülni.*

Minden további magyarázat helyett itt közöljük az előkészitő bizottság „Felhivását" s bizalommal szólitunk fel minden uri embert, ki a modern eszmék, a társadalmat mozgató nagy gondolatok iránt érdeklődik: vegyen részt a szociális kurzuson. *Jelentkezni lehet akár irásban, akár személyesen este 6—8 óra között a Belvárosi Katholikus Kör helyiségében.*

Felhivás!

Nagy harcok előtt állunk. Nagy harcokat pedig gyenge, hiányos fegyverzettel megvivni nem lehet.

A kereszténység és történelmi magyarság ellenségei óriási erővel szervezkednek s mi velük szemben jóformán teljesen készületlenül állunk.

Léptén-nyomon hangoztatjuk a panaszt, hogy a magyar keresztény értelmiség mind jobban leszorul a közélet teréről s a vezető állásokat oly elemek foglalják el, kiktől a keresztény Magyarország semmi jót nem

Őszi versek.

I.

Szép őszi délután erdei utakat
Járok vig kis lányok között.
Az őszi napsugár bágyadtan szürődik,
A lehulló levél halk zajjal zörög.
A vig kis lányokkal nyájasan kötődöm:
Mondják, hogy nekem van okvetlen szivem;
Pedig nekem nincsen, de hogy önekik van
Teljes szivből mégis ugy irigylem.

Én nekem szivem nincs, rég eltékozoltam
Bánaton és szenvedéseken;
Most csak igy szív nélkül, mivel sem törődve,
Rohanok át én egy puszta életen.
Örülök én annak, ha másokat látok
Boldognak, óh annak én nagyon örülök;
De hogy én nem vagyok az, mit sem törődöm
S ha nem jutnak nékem játszi örömök.

Jertek hát kis lányok, járjunk az utakon,
Melyen lábunk alatt hullt levél zörög;
Mig az őszi alkony le nem száll csevegjünk,
Boldogan csevegjünk vig öröm között.
Csak egy boldogság kell énnekem, csak az, hogy
Szeretlek boldogan látni titeket
S hogy boldogságtoknak örülni még jobban
Tudjak, csak ép azért szeretnék szivet.

Ti vigan csevegtek, mosolygó orcátok
Pirba vonja alkonyuló napsugár;
Én egyet se szólok, a sárguló fákon
Nézem fájón, hogy im elmult a szép nyár.

Szótalan járok ott mellettetek s nézem
Bibor fényben a nap miként nyugoszik;
Avagy én még azt is csak hiába nézem:
Tekintetem elől könyek elfedik.

II.

Oh hogyha vig vagyok, ne gondoljátok ám,
Hogy egyuttal boldog is vagyok:
Ugy vagyok csak, mint az ősz fellhője,
A melyen át néha egy sugár ragyog,
Ugy vagyok csak, mint a temetőkert, melyben
Kihült szivek csendben nyugszanak;
De a szivek felett, ott a sirtetőn fenn
A kedves virágok szépen nyilanak.

Ugy vagyok csak épen, mint az a ravatal,
Melyet fényár közt fed virág, koszoru;
De a ki bent nyugszik, neki mindegy vajon
Rája a virág-e vagy a hant borul;
És ha földgörönyg közt pihen már, ugy mindegy
Fölötte virit-e kedves kis virág,
Avagy kopár sziklák födik be, melyeken
Zord téli szél fuvalma röppen át.

Oh ne gondoljátok, hogy én boldog vagyok
Ha az ajkam néha mosolyg, fölnevet.
Felhő vagyok, melyet áttör napsugár, de
Ugy-e igy a felhő keble megreped?
Ugy vagyok csak, mint ki éjidőn bolyongva
Megörül az éjjel villámainak
Megörül, hogy látja fényénél az utat,
De egyszer villámok reá sujtanak.

Kápolna, 1906. október 17.

Borián Ferenc.

A szellemasszony.

— A *Fejérmegyei Napló* eredeti tárcája. —

Irta: **Velinszky László.**

(Folyt. és vége.)

A lépcső egészen a fenékig tiszta volt és semmi különöset sem lehetett rajta találni. A pince széles bolthajtásán hatalmas penészfoltok tarkállottak. Jobb oldalt egy csapóajtó volt látható. Különben a pince teljesen üres volt. De amint vége felé értek a hosszu folyosónak, ott láttak egy fekete szőnyeggel bevont valamit. Az egyik szolga leemeli róla a leplet, s egy üres, félig nyitott fekete koporsót találtak alatta. Megborzadva léptek vissza tőle, de ebben a pillanatban mintha erős szélroham vonult végig a bolt alatt, a fáklyák kialudtak. A rémület leirhatatlan volt. Fej nélkül rohantak visszafelé — egymást taszigálva — de a lépcsőjáratnál valaki elkiáltotta magát:

— Kisértet!

A pinceajtóban ugyanaz a nő állott, aki barátaink vendége volt tegnap. — A rémület a felső fokra hágott, a nők kezeiket tördeltek és jajgattak, kiabáltak:

— Jézus Mária segits meg!

— Minden jó lélek dicséri az Urat.

A fehér fátyolos és ruhás asszony csak állt némán, mozdulatlanul, mint egy kőszobor, a pinceajtóban.

A házigazda erőt vett magán s megindult a lépcsőn fölfelé. A mint a második fokra tette

Mai lapunk 4 oldal.

00000500

várhat. A néplélek irányitása oly kezekbe kerül, melyek a rombolás utjait egyengetik s mi tehetellenek vagyunk ezen aknamunkával szemben, mert a tér, melyen küzdenünk kellene, ismeretlen előttünk.

Az ellenfél egyszerü munkásokat bár egyoldalu, de számbavehető szociologusokká és gyakorlott szónokká képez s a mi intelligenciánk a szociális tudás terén annyira hátramarad, hogy szociálista védőügyvédek törvényszéki tárgyalások alkalmával gúnyosan merik szemébe vágni a fennálló törvényes rend képviselőjének, hogy „bokros teendői közepette *nem volt alkalma* a modern szellemi irányzatok tanulmányozására."

Ezen a szégyenletes állapoton óhajt segiteni alulirott bizottság azáltal, hogy a *közeledő téli hónapokban városunk intelligens urai részére társadalomtudományi kurzust nyit,* ha a kellő számu hallgatóság jelentkezik. A kurzus célja a hallgatókkal rendszeres előadások utján behatóan közölni azon szociologiai ismereteket, melyeknek tudása elkerülhetlenül szükséges mindazoknak, kik a jövő küzdelmeiben nem ölbetett kezekkel ülni, de érvényesülni akarnak.

Az előadásokra dr. *Reichardt* Tamás theologiai tanár és dr. *Vass* József hitoktató urak voltak szivesek vállalkozni. A kurzus körülbelül *két hónapra* terveztetik s *hetenkint két órát* (hétfőn és pénteken este 6 órakor) vesz igénybe a hallgatók idejéből. Az előadások a belvárosi kath. kör egy erre alkalmas helyiségében fognak megtartatni.

Levelek a sajtóról.

Hogyan aránylanak egymáshoz a német, az osztrák és magyar katholikus sajtó.

Az a hatalmas, sőt óriási munka, melyet a német katholikusok a legutóbbi emberöltő alatt véghez vittek a társadalmi, politikai és tudományos élet minden vonalán, az ismeretes mindnyájunk előtt és a német katholikusok ma méltán állanak követendő példaként az egész katholikus világ előtt. Természetes tehát, hogy sajtójuk is messze fölülmulja a többi országét. Hogy némi fogalmat nyujthassak arról az aránybeli különbségről, mely Németország, Ausztria és Magyarország kath. sajtója között fönforog, hozzávetőleges, de azért a valósághoz igen közel álló adatokból a következő arányszámokat állapitottam meg:

Németországban, hol a katholikusok száma kerekszámban 18 millió, 110 katholikus napilap jelenik összesen 650—700.000 példányban.

Ausztriában, hol a katholikusoknak száma 20 millió, már csak 23 katholikus napilap jelenik meg körülbelül 95—100.000 példányban.

Magyarországban végre, hol a katholikusok száma 10 millió, csak 6 katholikus napilap jelenik meg 30—35.000 példányban.

Mig tehát Németország és Ausztria katholikusainak száma csaknem egyforma és ugy viszonylanak egymáshoz, mint 2 : 2-höz, Magyarország katholikusainak számához pedig külön-külön ugy viszonylanak, mint 2 : 1-hez, három ország viszonya tehát 2 : 2 : 1, addig katholikus napilapjainak száma már ugy viszonylanak egymáshoz, mint 18 : 4 : 1-hez, a lappéldányoknak száma pedig mint 35 : 3 : 1.

Látjuk tehát, hogy mig Ausztriának csak kétszerannyi katholikusa van, mint Magyarországnak, mégis 4-szer annyi katholikus napilapja van 3 szor annyi példányszámmal, mint nekünk; s viszont bár Németország 2 millióval kevesebb katholikust számlál mint annyi példányszámban, mint Ausztria.*)

Szörnyü külümbségek ezek. Ezek az egyszerü, de sokatmondó számok megdöbbentő élességgel világitják meg a szomoru helyezetet, a katholikus indifferentizmusnak, élettelenségnek és álhetetlenségnek (Szerk.) minden nyomoruságát. Hiába minden, ezek a számok — oceánoktól és nagy földrészekből elválasztott, hanem szorosan egymás mellett fekvő országokról, melyek közül kettőn jórészt azonos népfaj él azonos kulturában — ezek a számok vádirat és itélet emberek és nagy mulasztások fölött.

Még megdöbbentőbbnek fogjuk azonban látni Ausztriának, de különösen hazánknak elmaradottságát akkor, ha meggondoljuk, hogy azért a katholikus sajtó még Németországban is még a mi fogalmaink szerint inponáló számok dacára is elmaradottnak tekinthető, a nem-katholikus sajtó még Németországban is *még a mi fogalmaink* szerint inponáló számok dacára is, elmaradottnak tekinthető a nem-katholikus sajtó horribilis arányaihoz képest. Mi az a 110 katholikus napilap a maga a 6—7 százezer példányával ahhoz a körülbelül 1600, tehát több mint 15-ször anyi többi német napilaphoz a maga horribilis példányszámaival,**) melyekhez még másfélszoranyi, hetenként 2—4-szer megjelenő ujság járul? Holott Németország lakosságának csaknem $\frac{1}{3}$ része katholikus! Holott — s e jellemző momentul — $2\frac{1}{2}$ millió a centrumpárti választók száma! Tehát még ceutrumpártiaknak is csak $\frac{1}{3}$ része járat katholikus napilapot.

Ha tehát még a német birodalmi katholikus sajtó is — mely pedig az egész világon a legerőteljesebb — aránylagosan ennyire hátra van, mit tartsunk a miénkről? Mikor még Németországban is panaszok merülnek föl a katholikus sajtó elégtelen pártolásáról, pedig ott például a Augsburger Postzeitunk és a Deuscher Volksblatt körülbelül 10.000 példányban, a Germania és a Bayerischer Kurier 15.000, a Kölnische Volkszeitung 25.000 a Neues Münchener Tagblatt 40.000, az Essener Volkszeitung 50.000 a dortmundi Tremonia 70.000 példányban és igy tovább fogy el naponta, mit szóljunk akkor mi, kiknek legjelentékenyebb katholikus napilapunk az „Alkotmány" alig 5000, a „Magyar Állam" alig 2000, egész katholikus napisajtónk az országban együttesen pedig alig 30—35.000 példányban jelenik meg naponta!

Gerely József.

*) Ami a katholikus politikai hetilapokat illeti, a Németországra vonatkozó adatokat idő hiányából nem állithatván össze, csak az Ausztria és Magyarország közötti különbséget tüntethetem föl. Eszerint mig Ausztriában van (az okupált tartományoktól eltekintve) 117 katholikus politikai hetilap körülbelül 450.000 lappéldánynyal, addig Magyarországon csak husz ilyen lap jelenik meg körülbelül 32—35,000 példányban Az aránytalanság tehát itt még nagyobb, t. i. 6 : 1-hez, illetve a példányszámban 15 : 1-hez.

**) A berlini *Lokal-Anzeiger* pl. 300.000 példányban jelenik meg naponta kétszer.

UJDONSÁGOK.

Időjelzés: enyhe, száraz.

— **K. Spányi Béla képkiállitása.** Bennünket közelről érdeklő s minden izében előkelő szinvonalon álló képkiállitás számára nyiltak meg tegnap a budapesti Eggenberger-féle könyvkereskedés termei. A bodajki magányában a természet kebelén élő, a művész világban elismert, jó nevet kivivott művészember, K. *Spányi* Béla állitotta össze az utóbbi két év alatt termelt 85 db. festőművészi alkotását. A képek mindannyian természeti képek. A természet valamennyi jelensége a maga utolérhetetlen művészi szinpompájában a legkényesebb izlést kielégitő megjelenitésre talál

---

a lábát, a szellemasszony eltünt, elmosódott a levegőben. Csak egy suhanás hallatszott a levegőben a fejtik felett. Rémülten, sikoltozva szaladtak fel az elátkozott helyről.

*

Az alkony elmult már, a csillagok milliárdjai néznek le a sötét földre csendesen, hallgatagon. Elült a zaj, az emberek elpihentek, csak a kastély nagytermében ül némán, szótlan a három jó barát, mint a halálraitéltek. Az egyik tenyerébe hajtott fejjel néz a padlóra, a masik felvilágositó eszme után néz a levegő atomjai közé, a házigazda gondolkodva rágja a körmeit. Egy szunyog szong a kanóc lángja körül. Ez az összes nesz, ami betölti a szobát. A percek ólomlábon másznak, egyik a másik után. Alig egykettő hiányzik még a tizenegyből.

Egyszer csak kemény léptek hangzanak a folyosóról. Megnyilik az ajtó s egy hosszu csuhás magas premontrei lép a terembe. Utána nesztelenül, suhanva jön a szellemasszony.

Valami bűvös varázserő tölti el a három fiatalembert. A pap előre lép, elővesz egy feszületet a csuhája ujjából s az asztalra teszi. Mozdulatai csendesek, lassuak, ünnepélyesek. A pap megfogja a házigazda kezét, az asszonyhoz vezeti, s kezeiket egymásba téve megáldja. Most leül az asztalhoz s ir. Házassági levelet. A két fiatalember mint tanu, szintén aláirják neveiket. Mindez egy szó, egy hang nélkül történik. Mindenki tudja mit kell tennie. Az asszony szuggeráló ereje parancsol nekik.

A pap elvégezvén tennivalóját, eltávozott. A szellemasszony odamegy az idősebb vendéghez s valamit átnyujt neki. Akaratát gondolatba fejezte ki.

A következő pillanatban a házigazda s a nő eltüntek. Nem mentek, hanem eltüntek. Szétoszlottak a levegőben, mint a köd. A hypnotikus erő megszünt; a két férfi feloldozva a bűvös hatalomtól egyedül találta magát a szobában. Az idősebbik egy csomó aranyat tartogatott a markában. Ugy tünt fel előttük, mintha álom lett volna az egész, mit két nap alatt átéltek. De a pénz, a vert aranyok bizonyitották, hogy valami történt. Az álom szerint a pénz harminchét évi bérlete a kastélynak. A csodálkozásból a félelem szélsőségébe csaptak át.

Remegő lábakkal, vacogó fogakkal mentek le a földszintre. A kisérteties csend, a kőlépcső recegése pokoli kint okoztak reszkető lelküknek. A földszinten nincs senki. Egy élő lény nincs sehol. A főbejárat kapuszárnyai tárva állanak, előttük két felnyergelt paripa. A két férfi megfogva a kantárt nyeregbe veté magát. A patkócsattogás kisértetiesen verődik vissza a hegyek ormairól s az erdő sürüjében kétszereződik.

Pár perc kellett csak a két lónak, hogy a közeli falutelérje. A kocsma cégérét lóbálva táncoltatja az éjszakai szellő. Felzörgették a vendéglőst és szállást kértek nála.

Másnap délután már átadták a harminchét esztendei bérletet Fazekas Ádámnak.

Ezekkel az emberekkel, kik legutoljára hagyták el a kastélyt, nem törődik a krónika. Az esemény hire a megszökött cselédektől szürenkedett ki. A falu lakói közt oly nagy lett a rettegés, hogy még világos nappal is messze elkerülték az elátkozott épületet, hol — mint mondták — viharos éjtszakákon az ördögök üzik kegyetlen mulatságaikat.

Az idő gyorsan repült. Elmult a harmincöt esztendő és Fazekas Ádámnak a fia lóra ült, hogy átvegye az örökségéhez tartozó kastélyt.

A kapuhoz érve leszállt lováról, s a nyitott kapun, mely máskor mindig zárva szokott lenni, bement. Az oldallépcsőn az emeletre ment. Sehol senki. Egy árva lelket nem talált sehol. Kezdte sorrajárni a termeket. Amint az ebédlőszobába lépett, majd hanyatt esett meglepetésében. A szoba közepén ravatal állott, s egy fekete koporsóban menyasszonyi fátyolból készült szemfedővel latakart hatvan év körüli férfi holtteste feküdt. Visszatántorodott. Majd mégis erőt vett magán s közelebb-menve hozzá, látja, hogy a férfi fejénél egy irás van:

„Ez legyen a sirkövemen: Adj Uram a megholt hivek lelkeinek örök nyugodalmat."

Az ifju Fazekas azután eltemettette a halottat a park végében, hol még most is látható sirköve. Innen — a falubeliek állitása szerint — ma is hallatszik női sirás, csendes nyári éjtszakákon. Ilyenkor azt mondják az öregek keresztvetés mellett:

— „Siratja a szellemasszony a második urát."

00000501

Spányi Béla biztos keze alatt. Minden ecsetvonása motivált, képei az örökszép természet egy-egy részleteinek utolérhetetlen hűséggel vászonra vetett tükörképei. A képek alaphangulata borongós, de rendkívül színesek, megkapóan hangulatosak. Kedvenc témája az ősz, a maga ezerféle változatával, hangulatával. De a lápok, mocsarak, élénk erdei részletek, az alföld pusztái, elmaradhatlan vendégeikkel, a méla gólyákkal mind hivatott másolóra akadtak Spányi Bélában. Képeiben csudálatos az összhang, a disszonánciának nyomaira sem akadhatni bennök, egytől egyig egy művészetének horizontján álló művészlélek halhatatlan alkotásai. Képeiben testet ölt az egész Magyarhon felvidéki zordon erdőövezete bércein kívül, de találunk bennök nem egyet, melyek megyénk természeti szépségeiben leggazdagabb vidékére Bodajkra, a pompás Gajavölgyre emlékeztetnek. Azon felül érdekes és rokonszenves vonás bennök, hogy minden képe a lápok, mocsarak, puszták, egy-egy darab Magyarország. Spányi Béla, a mi magyar vérünkből való igazi magyar festőművész. Épen ezért is számot tarthatna a magyar közönség szélesebb körü pártfogolására s nem Párisban kellene keresni művészetének méltányolását. Képeinek ára meglepően csekély, 180 koronától 660 koronáig váltakozik.

— **A Zenekedvelők Egyesülete** *Fricsaj* Rihárd jeles karnagya visszatértével, ki pécsi szereplésével annyi dicsőséget hozott városunkra, ismét megkezdte próbáit. Az első hangverseny december hó elején lesz, amikor is Grieg Ede, a nemrég elhunyt norvég zeneköltő legremekebb alkotásai kerülnek műsorra.

— **Kitüntetés.** *Hein* Márton városunk törekvő iparosát a pécsi orsz. kiállitás biráló bizottsága ezüst éremmel tüntette ki.

— **Hogyan dolgoznak a zsidólapok?** A „Magyar Hirlap" keddi számában a következő hir jelent meg:

A pap bűne. Ma délelőtt jelentkezett a főkapitányságon Karlovszky Lajos 25 éves segédlelkész, aki Liptó-Szent Miklóson Bella István plébános mellett káplánkodott. Karlovszky elmondotta hogy szeptember 25-én elutazott Pozsonyba és magával vitte a plébános 2500 koronáról szóló takarékpénztári könyvét. A pénzt felvette és az volt a szándéka, hogy Amerikába szökik. Pozsonyban azonban összekerült régi ismerőseivel és nagy murikat csapott. Volt Bécsben, Lipcsében, mindenütt ivott, mulatott, szórta a pénzt. Október 9-én, amikor a pénze fogytán volt, Budapestre utazott. Még háromszáz koronája maradt azt itt elköltötte. Már elfogyott az utolsó fillére is. Azért jelentkezett, hogy büneért megbünhődjék. A rossz utra tévedt papot a rendőrség letartóztatta.

Utána néztünk hamarosan a dolognak s a tisztességesebb lapokból (Uj Lap, Magyarország, stb.) megtudtuk, hogy az illető sikkasztó pap *nem katholikus, hanem lutheránus* káplán. Ilyen a Herczeg Ferenc „kis zsidógyerekeinek" erkölcsi érzéke.

— **A csetneki csipke tanfolyam** meglepően szép eredményeket mutat. A kath. egyesületi ház kisterme szorgos és művészi, eddig is pompás sikereket elért kézimunka otthona. A tanfolyamot megtekintheti a közönség minden nap délelőtt 10—12-ig, délután 2—4 óráig.

— **Halálozás.** Hartl Jenő m. kir. államvasuti ellenőr életének 35-ik évében, okt. 22-én Szombathelyen elhunyt. Hült tetemeit Székesfehérvárra szállitották, 24-én d. u. 5 órakor tették a családi sirboltba a Szent Kereszt temetőben.

— **Közös konyha.** A, városunkban felállitandó közös konyha előjegyzett tagjai f. hó 27-én (vasárnap) délután 3 órakor, a tüzoltó laktanya nagytermében értekezletet tartanak, melyen nemcsak a tagokul jelentkezetteket, hanem az ügy iránt érdeklődő közönséget is szivesen látja a bizottság.

— **Nyugdijazás.** Bencsik József Vértes-Kozmai jegyző beadta nyugdijaztatási kérvényét.

— **Kinevezés.** Városi joggyakornokká a főügyész mellé a főispán Dr. Almásy Antal ügyvédjelöltet nevezte ki.

— **Evangélikus tanárok szervezkedése.** Az evangelikus fő- és középiskolában működő tanárok *évekig dolgoztak egy országos egyesület létesitésén.* Munkálkodásuk eredményeképen vasárnap végre megalakult az „Ágostai hitvallásu evangelikus tanárok országos egyesülete".

Helyes! Semmi szavunk hozzá! Hanem, ha jól emlékszünk, két vagy három hónappal ezelőtt, mikor a *katholikus* tanárok készültek egyesületük megalakitására, (meg is történt a pécsi katholikus nagygyülésen. Szerk.) a méltóságos, nagymagyar Budapesti Hirlap előre tiltakozott az összmagyarság nevében az ilyen *felekezeti állás foglalás ellen.* Aggódó, szerető szive féltette tőle a szegény magyar hazát. Kiváncsiak vagyunk rá, felsir-e Rákosiék hazafias lelke most is, az evangelikus szervezkedés hallatára.

— **A falragaszválalatot** is felszinre vetette a mai tanácsülés. Winkler főmérnök azt ajánlotta, hogy a fatáblák helyett cement lapokat alkalmazzanak a plakátok kiragasztására, Reé főkapitány pedig, hogy a magán házak birtokosait nyilatkozattételre kell kérni, hogy a cement lapok elhelyezését megengedik-e, továbbá, hogy terjesszenek a közgyülés elé költségvetést a falragaszok ujabb kezelésére vonatkozólag. Igy hát majdan Lurja dr.-nak koppanik a szeme.

— **Öngyilkos joghallgató.** Balassa Imre joghallgató, özv. Berger Józsefné (Iskola-utca) fia, ki Székesfehérvárott végezte jó eredménnyel tanulmányait, önkezével oltotta ki életét hétfőn este Budapesten, hol tudományait folytatta. Hétfőn este a Csillag-hegyen urias külsejü fiatalembert találtak a járó-kelők vérbe fagyva. Halántékából patakzott a vér, jobb kezében még mindig szorongatta gyilkos fegyverét. Az esetről értesitett rendőrség kiléte után tudakozódott, megvizsgálták zsebeit, de kiléte felől biztosat nem tudhattak. Mindössze egy gyürött papirdarabot találtak nála, mely a következő sorokat foglalta magaban:

Drága, jó anyám! Nehéz szivvel irom utolsó soraimat. Meg kellett tennem, ha beleszakadok is: tuberkulozisba estem, titkoltam bajomat, de már nem birom szenvedésem. Ne haragudj, hogy gyilkos fegyvert emeltem magam ellen, de nem birom lassu elférgesedésem. — Imre.

A rendőrség ezután megállapitotta az öngyilkos fiatalember kilétét Balassa Imre 21 éves joghallgató személyében. A rendőri nyomozás során megállapitották, hogy a joghallgató még október 11-én eltünt Arany-János-utca 5. szám alatt levő lakásáról. A szomoru véget ért fiatalember haláláról értesitették anyját, ki Budapestre utazott fia temetésére.

Gyengeséget,

akár szervezeti fejletlenségből, akár betegségből származnék, gyorsan gyógyit a SCOTT-féle Emulsió, melyet tökéletes tápgyógyszernek lehet nevezni, mert rendkivül hatásos a gyógyereje s emellett

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

izletes és könnyen emészthető.

A legmakacsabb beteg is gyorsan hozzászokik a SCOTT-féle Emulsióhoz, mely a leggyengébb gyomornak sem okoz nehézségeket.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

— **Értesités.** A nagyérdemü közönség szives tudomására hozom, hogy e heti műsorom megnagyobbitása végett két szenzációs képet szereztem be, ugymint „Székesfehérvári korzó". (az Apolló-szinház fölvétele) a másik pedig egy gyönyörü orosz kép, „Tündérek szerelme" itt még nem látott szenzációs szines kép, a kinematográph legujabb vivmánya minden este látható. Kiváló tisztelettel: *Fekete* Géza „Otthon" kávés, I. Szfehérvári Bioskop vállalkozó.

— **A Röhlich-leütök.** Emlékezetes olvasóink az a gyalázatos támadás, melyet a helybeli szociáldemokraták néhány vérmes tagja rögtönzött Röhlich Béla hordógyári művezető ellen. Röhlichet Gers Tóbiás asztalos Libics Imre ker. szoc. nevében lehivta Budapestről s éjnek idején járatlan helyen kiszolgáltatta 30—40 dühös szociáldemokrata orvtámadásának. Érdekes, hogy a szociáldemokrata pártszervezet a két főhőst, Gerset és Pitkát ellátta pénzzel, hogy az igazságszolgáltatás elől meneküljenek. Hosszu hajsza után sikerült Augsburgban elfogni őket. A törvény ma sujtott le a betyárokra érdemökhöz mérten s Gers Tóbiást 1 évi, Pitka Ferencet 7 havi börtöner, cinkostársaikat, Bandát Ferencet, Selymes Lajost és Horváth Mihályt pedig 4—4 havi fogházra itélte. A három utóbbi felebbezett.

— **Kegyetlen asszony.** Szabó Györgyné (Rác-u.) minden ok nélkül egy fejszével annyira fejbe ütötte Kalmár Jánosné 4 éves kis fiát, Miklóst, hogy feje betört. A kis fiut a Szent György-kórházba szállitották, a kegyetlen asszonyt pedig átadták a biróságnak.

— **Egészségtelen hus elárusitása.** Gánzl Károly szatócs (Fazekas-u. 14.) bűzös, az egészségre nézve ártalmas hust árusitott. Sümegi János feljelentésére, ki a rossz hustól megbetegedett a rendőrség elkobozta az árusitott husnemüeket, Gánzl Károlyt pedig feljelentette az ügyészségen.

— **Gabonatolvajok.** Schwarc Ármin szabadbattyáni magtárát feltörték ismeretlen tolvajok s az ablakon át 40 kgr. buzát kilapátoltak. A tolvajokat keresik.

A Tóvárosi Kör és különféle butorok nagyon jutányos áron Kaphatók.

— **Trachoma.** A jelek után itélve ez a veszedelmes szembetegség ütötte fel fejét városunkban. Bierbauer dr. főorvos Ács József gimn. tanulónak és 6 árvaházi növendék szemét trachoma-gyanusnak találta.

— **Tüz.** 11-én Sáregresen nagy tüz volt. Gáspár József földmives gazda udvarán a polyvakazal gyuladt ki, amelytől aztán tüzet fogott a hozzá közel álló félszer, majd pedig a lakóházat emésztették fel a lángok. Elégett az összes butorzat, a gazdasági épületek. A kár 2500 koronára rug, melynek egy része biztositás utján megtérül.

— **Férj és feleség.** Szkuklik János uram az asszonnyal nem a legbékésebb családi életet élte. Örökös viszály, perpatvar, sőt a tettlegességig elmenő veszekedés nyugtalanitotta a házat. F. hó 20-án a viszály kiujult s ez alkalommal a férjemuram indulattól elragadtatva ugy megütötte az asszony karját egy vasdarabbal, hogy csonttörést szenvedett. A szerencsétlen asszonyt beszállitották a Szent-György-kórházba, a brutális férj ellen pedig megindiitották a vizsgálatot.

— **Hazardjátékosok.** A rendőrség régidő óta megfigyelés alá vette a Haltéren álló Stipsich-féle gyümölcsárus bódét. Sejtette, hogy ott éjjelenként tiltott manipulációk folynak. Sejtelme valóra vált. Ma reggel öt sihedert fogtak el, név szerint Barabora Andrást, Csikos Jánost, Varga Ferencet és Pap Imrét, kik az éj leple alatt egymás bőrére hazardjátékot üztek: huszonegyeztek. Mikor a rendőrök rajta ütöttek a bandán, 1 kor. 18 fillér volt a bankban. A nyerészkedő sihedereket át szolgáltatták a járásbiróság elé.

— **Konkurrencia.** Neustadt Manó pék szorgalmasan hordatta Pali fiával, ki egy személyben az ő inasa is a zsemjét az Öreg-hegyeiek kávéja mellé. Pihl Ferenc, ki szatócs-üzletet tart fenn a seregélyesi-ut mentén, s kinek üzleti érdekei ugyanaz irányban mozogtak, ferde szemmel nézte a szorgalmas fiut sőt minden elfogadható ok nélkül elnadrágolta s elszedte sütményeit. A törekvő szatócs ellen megindult az eljárás.

00000502

— **Szökött katona.** Ivanovics Gábor uhlánus katona önként oldotta fel magát a katonai kötelességek alól, vasárnap virradóra megugrott. Országszerte körözik.

— **A lépfene megszünt.** Az Alsóváros területén elhullott két tehén hulláján megállapitott lépfene miatt elrendelt zárt a főkapitány tegnap föloldotta.

— **Tolvaj fiu.** Rideg Györgyné asszony iszkaszentgyörgyi lakos feljelentette, hogy 200 koronáját ellopták. A nyomozás során kiderült, hogy a tolvaj saját fia, Miska volt. Mire a gyámoltalan anya a feljelentést visszavonta.

— **Rendőri hir.** Reé István főkapitány Mihálka Pál és Dráz Rezső tót házalókat, kik részeg fejjel berontottak a Boji-féle műterembe s ott garázda munkát rögtönöztek, 6 korona kártéritésre és 5—5 korona pénzbüntetésre itélte.

Zelei Imre meghalt.

Egy alapjában zseniális, egyébként sokat hányt-vetett alakot költöztetett el közülünk a halál a siri nyugalom lakói közé. Zelei Imre ujságiró 45 éves korában tegnap a Szent István kórház belklinikáján meghalt. Haláláról táviratilag értesitették Havranek József polgármestert, jelezvén, hogy a temetés a város költségén fog megtörténni. Amint azonban értesülünk, a budapesti Chevra Khadisa, a zsidó jótékonysági egyesület igényt tart a felekezetnélkülivé lett Zelei temetei iránt s a maga költségén temetteti el. Helyes!

Zelei Imre Sárbogárdon született, ahol atyja orvos volt. Iskoláit Fehérvárott járta, itt tett jeles eredménnyel érettségit is. Előbb orvostani hallgató lett, de egyéniségének sokkal jobban megfelelt a bohém hirlapirói pálya. Előbb Pesten volt zsurnaliszta, aztán a néhai „Szabadság" kötelékébe lépett s azt szerkesztette annak kimulásáig, majd pedig föltámadása után ismét és véglegesen bekövetkezett haláláig.

Hirlapirói zsenialitása nem alapos tudásában, nem hivatott kiképeztetésében rejlett — aki ezt akarja elhitetni, maga sem ért a hirlapiráshoz — hanem első sorban a hirek felhajszolásában s másodszor azoknak feldolgozásában. Hirlapiró ember érti ezt legjobban. Mikor — hogy példát hozzunk fel — pár év előtt egy krajcáros ujságot szerkesztett városunkban, minden számban tudott feltálalni valami olyat, ami a közönség érdeklődését fokozott mértékben fel tudta kelteni. Ennek a felhajszolására speciális képességei voltak, ami csak minden századik ujságiróban van meg. Oda tartozott a Herczeg Ferenc kis „zsidógyerekei" közé, ahogyan ő nevezte őket. A kiket ha kidobnak az ajtón, visszamásznak az ablakon s ha onnan visszalökik őket, beülnek a kályhalyukba vagy a kéménybe és ott ülelnek — de a közönségnek meg kell kapnia a maga hirédességét. Ebben Zelei Imre specialitás, zsenialitás volt a szó szoros értelmében. Hát persze, hogy ehhez természet kell, ami száz ujságiró közül egyben, a keresztények közül átlag egyben sincs meg. Ehhez a Herczeg Ferenc követelte egyéniség szükséges. A másik előnye volt az, hogy a dolgot mindig olyan oldalról tudta megfogni, ugy tudta feltálalni, hogy a közönség feltétlenül nagy érdeklődéssel olvasta s meg volt lepve, ha még semmit sem talált is benne. Ehhez is zsenialitás kell. Az ügyes stylus, a szavak keresetten helyes összerakása, a szónoki páthosz stb. természetesen mindezekkel karöltve járt.

Ezekben Zelei zseni volt. Egyébként tudománya az ujságirói frázisok halmazata volt amit, figyelmes ujságolvasó rövidesen elsajátithat.

Hirlapirói irányában vörösvonalként vonult végig a *kereszténység gyülölete.* Különösen kimutatta ezt akkor, mikor az egyházpolitikai harcok idején a katholikus társadalmi mozgalmak ellen fegyverkezett. A piszkolódástól, a gyalázkodástól, a legtiszteletreméltóbb személyeknek sárbaharcolásától egyátalán nem riadt vissza. A keresztény mozgalmak megindulása idején ugy érezte magát, mint a kit ősei birtokában támadnak meg. Rugott, harapott, karmolt, köpködött, sárral dobálózott. A Fejérmegyei Napló ellen, mely abban az időben induit utjára a keresztény eszme megvédelmezésére, ugy támadott, mintha a lét és nem lét kérdésében egyenesen Zeleitől kellett volna engedelmet kérni. Bonitz Ferencet a F. N. akkori szerkesztőjét egyenesen „csaholó eb"-nek nevezte. Szóval: azonositotta magát az ugynevezett „zsidó liberalizmussal" és tüzes vassal akart kiégetni mindent, a mi ezzel ellenkezni merészkedik.

Ebben a harcban aztán ki is mutatta az ügyetlenségét. Hiába volt a főispáni, főispáni titkári és egyéb mindenféle nagyuri támogatás. Zelei nemcsakhogy nem épitett, hanem rontott. Illetőleg épitett, de nem a liberalizmusnak, hanem a kereszténység számára. Abban, hogy Székesfehérvárott s innen kisugározva az országban a kereszténység erőre kapott, hogy a letaroltt törzsből friss és egészséges hajtások sarjadzottak, részé van Zelei Imrének is. Durva mocskolódásai megmozditották a lomha óriási tömeget, jött az 1894-ki nagygyülés, aztán a keresztény restauráció többi, ha lassan is, de biztosan előrehaladó munkája.

Zeleit elsöpörték a maga oktalanságai, a lapja elsorvadt s ő kikopott Fehérvárról.

Attól az időtől fogva kegyelemkenyéren élt. Az egyházpolitikai harcokban szerzett érdemeit méltányolta a miniszterium és évi kegydijat rendelt neki. Ebből élt. No meg a pumpolásból. Zseniálisabb pumpolót keveset hordott még hátán a föld. A kit ért, a kihez bármi jogcimen hozzájuthatott, abból kiszoritotta az önkéntelen adót. Csodálatosan élelmes alapokat talált ki a pénzszerzésre. Legalább tizszer inditott uj lapot, persze csak előfizetési pénzek bekasszálása céljából. Ha az nem vágott be, a végső nyomor cimü frázist állitotta a jámbor pumpolandó médium szemei elé, ha ez is megkopott már, akkor házasodási hajlamait jelezte s erre kért pénzeket. Ilyenkor egész irodát rendezett be magának. Ötven-hatvan levél ment szét egy nap. Tudta, hogy a cimzettek 10—20 százaléka beugrik, ha másért nem, azért, hogy megszabaduljon a kellemetlen tolakodásától. Közben ugy élt mint egy igazi ur. Drága szivarokat szitt, drága borokat, illetőleg konyakokat és snapszokat ivott, szóval „ur" volt.

Érdekes esete például a következő:

Levelet irt Sz. I. urnak, a melyben élénk szinekkel lefestvén nyomorát, mint a bizonyos utolsó szalmaszálba kapaszkodik s esdve kéri, hogy mentse meg az éhhaláltól. Persze mindezt oly nyugodt lélekkel irta meg, mintha a liberalizmus egyedül üdvözitő voltáról irt volna vezércikket. Egyenesen megjelölte az összeget, hogy az éhhaláltól csak 10 forinttal lehet őt megmenteni. Sz. ur nagyon jó hangulatban volt s hitsorsosról levén szó, hogy a másvilágon valahogyan ő tőle ne kérjék számon az éhenhalt Zeleit, küldött neki 5 forintot.

Délután kávéházba ment s meglepetve látja ott Zeleit, a mint illatos kráglis szivart szi, előtte pedig egy csinos, vignettás de már félig üres üveg áll. Jobban nézi a vignettát, megismeri, hogy az a bor legalább három forintot kóstált. S mindez az ő zsebéből. Dühöng magában, szidja Zeleit, mint a bokrot, hogy ő kénytelen 30 krajcáros cekkel beérni, míg Zelei 3 forintos bort iszik az ő pénzéből, de legyürte mérgét és hallgat. Közben feláll Zelei s uri meghajlás után hozzá jő! Sz. azt hiszi, hogy bocsánatot akar kérni, midőn a pumpolás zsenije igy beszél:

— Kérem Sz. ur! az öt forintomért jöttem.

— Miféle öt forintért?

— Azért, a mivel ön nekem tartozik.

— Én? magának? Hiszen sohasem adott maga nekem öt forintot.

— Nem is ugy, de én ma 10 forintot kértem öntől s ön csak ötöt küldött. Hát azt a másik öt forintomat kérem.

Hát persze Sz. ur hamarosan végzett Zeleivel. Igért neki valamit olyat, a mit 5 forintjával szoktak ugyan számitani, de testvérek közt adott esetekben megér tizet is.

Ez azonban egy pillanatra sem változtatott Zelein. Látta, hogy fáradozásai sikertelenek, a tanulságot zsebrevágta, próbálkozott másutt, az ötödik, tizedik áldozatnál mégis csak célhoz jutott, az vetett neki valamit, hogy megszabaduljon tőle. Közben azonban dagadt az önérzete, meg volt győződve, hogy hivatást tölt be és nem él haszon nélkül a világban.

Ilyen volt Zelei. Ez volt a főfő jellemvonása.

Közben azonban züllött és csodálatosan gyorsan ment lefelé. Alkoholista, majd morfinista lett. Közben öngyilkossági kisérletet is követett el, a mi azonban nem járt a kivánt eredménnyel.

Ha pénze volt, ur volt, a mi jó és drága volt, nem sajnálta magától, ha nem volt pénze pumpolt, ha nem sikerült, fölvétette magát a kórházba.

Valami csodálatos rokonszenvet érzett a szenny iránt. Hónapokon, fél éveken keresztül ugyanabb a ruhában járni, a természetéhez tartozott. Ez volt az oka annak, hogy a Szent György kórházból is kikopott. Inkább megszökött, minthogy megfürössze magát s a tiszta ruhával érintkezzék. Hálából aztán Lauschmann Gyula főorvossal akarta haragját éreztetni, a ki éveken keresztül a legnagyobb önmegtagadással és türelemmel segitette egykori osztálytársát. Pamfletszerü irásokban fordult ellene, mindenféle lelepleztetésekkel állott elő. Persze senki nem adott egy fabatkát sem szavaira Utóbb aztán már mindenki mosolygott már rajta, Mesébe illő komikum volt, a hogyan a nagy és tekintélyes férfiut játszotta. Ugy beszélt, mintha a nap minden reggel tőle kérne engedelmet, hogy fölkelhet-e már? A miniszterekről, képviselőkről ugy beszélt, mintha tetu barátjai lennének, pedig egy pár odavetett szóval legfeljebb szabadulni akartak a tolakodásaitól. Csupán Vekerle izlése volt megdöbbentő, a ki még az utóbbi időben is szóba állott vele. Közben leleplezte az egész világot, de önmagát is, a mikor kisütötte, hogy a koalició eszméjét majdnem ő adta Kossuthnak, mert el akart hozzá menni és hazafias keble egész melegével akarta neki ajánlani, hogy béküljenek ki. De hát Kossuth nem volt otthon és a haza, az utókor, különösen pedig a történelem végtelen fájdalmára nem fogadhatta Zeleit és igy a boldog Magyarország nem fonhat koszorut Zelei homloka köré.

Ilyen volt szegény Zelei Imre.

A latinnak kétfele közmondása van a halottakról.

Az egyik: De mortuis nil nisi bonum. (A halottakról csak jót mondjunk.)

A másik: De mortuis nil nisi verum. (A halottakról csak igazat mondjunk.)

Mi az utóbbit tartjuk. Különösen az után a különös irás után, a mi az egyik helybeli ujságban jelent meg, a mely Zeleit mint a tudomány s mint a felvilágosodottság halottját siratja.

Legyünk egészen nyugodtak. A tudomány abszolute semmit sem vesztett Zelei halálával. Hiszen szegény Zelei sohasem tartott igényt a tudós elnevezésére. A felvilagosodottság hasonlóképen nem vesztett semmit Zelei működésében, hiszen többet ártott neki, mint használt. Az iránt is egészen nyugodt lehet a cikkiró, hogy a nemzet Géniusza nem ölt gyászruhát és nem fogja vörösre sirni a szemeit. Zelei egy nagyon ügyes riporter volt, egyéb semmi, de a ki azt az irótollat, a melyet az ujságirás a kezébe adott, arra használta ki, hogy magának fölösen kellemes élvezeteket szerezzen más munkás emberek rovására.

A nemzet Géniusza bizonyára örülni fog, hogy többé nem kompromittálja, még inkább örülnek azonban azok, a kiket nyakló nélkül pumpolt, akár érdemet szerzett rája, akár nem.

Tegyünk itt pontot. Ember volt. Hibákkal. A mikből több kevesebb mindegyikünkben van. A többit bizzuk az Istenre, mindnyájunk birájára.

Fiatal segéd

egy budapesti festék detail üzletbe azonnali, vagy későbbi belépésre felvétetik. Az illető keresztény legyen és a német nyelvet tökéletesen birja. Jó fizetés és állandó lakás. Ajánlatok **L. R.** alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000503